

INFEKCYJNE ZAPALENIE WSIERDZIA

grupy ryzyka, profilaktyka w nowych wytycznych ESC

Tomasz Hryniewiecki

Klinika Wad Nabytych Serca
Instytut Kardiologii w Warszawie

Profilaktyka IZW – stomatologia AHA

Rok	Przed	po
1957	Penicylina - <i>po/im</i> 2 dni	Penicylina - <i>po</i> 2 dni
1972	Penicylina - <i>im</i> 1 godzina	Penicylina - <i>im</i> 2 dni
1984	Penicylina - <i>po</i> 1 godzina	Penicylina - <i>po</i> 6 godzin
1990	Amoksycylina - <i>po</i> 1 godzina	Amoksycylina - <i>po</i> 6 godzin
1997	Amoksycylina - <i>po</i> 1 godzina	-

Profilaktyka IZW – AHA

Rok	
1960	wzrost oporności z powodu profilaktyki
1972	higiena jamy ustnej (<i>American Dental Association</i>)
1977	grupa wysokiego i niskiego ryzyka
1997	grupa wysokiego, pośredniego i niskiego ryzyka IE – głównie w wyniku przypadkowej bakteriami

IZW – zmieniająca się choroba

- rzadka choroba, wysoka umieralność - szpitalna 10-26 %
- czynniki ryzyka:
  - protezy, wady degeneracyjne, narkomani, procedury inwazyjne
  - rzadziej etiologia reumatyczna
- jatrogenne IZW – do 30 %
- częstsza etiologia gronkowcowa, rzadsza paciorkowcowa
- nowe patogeny (*Coxiella burnetii*)

Standardy IZW obowiązujące w 2016 roku

European Heart Journal
doi:10.1093/eurheartj/ehp285

ESC GUIDELINES

Guidelines on the prevention, diagnosis, and treatment of infective endocarditis (new version 2009)

European Heart Journal (2015) **36**, 3075–3123
doi:10.1093/eurheartj/ehv319

ESC GUIDELINES

2015 ESC Guidelines for the management of infective endocarditis

**The Task Force for the Management of Infective Endocarditis of the
European Society of Cardiology (ESC)**

**Endorsed by: European Association for Cardio-Thoracic Surgery
(EACTS), the European Association of Nuclear Medicine (EANM)**

Standardy IZW obowiązujące w 2016 roku

Circulation
JOURNAL OF THE AMERICAN HEART ASSOCIATION

Prevention of Infective Endocarditis: Guidelines From the American Heart Association: A

Guideline From the American Heart Association Committee to Practice Guideline for the Management of Patients With Valvular Heart Disease: A Report of the American College of Cardiology/American Heart Association Task Force on Practice Guidelines
Walter Wilson, Kathryn A. Taubert, Matthew Levison, Ann Bolger, Jane W. Newburger, Brian J. Boim, Thomas Pallasch, Stanford I. Shapiro, Timothy Gardner, David Goff, American Dental Association, Society of America, the Intern
the I

Circulation
JOURNAL OF THE AMERICAN HEART ASSOCIATION

2014 AHA/ACC Guideline for the Management of Patients With Valvular Heart Disease: A Report of the American College of Cardiology/American Heart Association Task Force on Practice Guidelines

Rick A. Nishimura, Catherine M. Otto, Robert O. Bonow, Blase A. Carabello, John P. Erwin III, Robert A. Guyton, Patrick T. O'Gara, Carlos E. Ruiz, Nikolaos J. Skubas, Paul Sorajja, Thoralf M. Sundt III and James D. Thomas

Circulation. 2007;116:

Circulation. published online March 3, 2014;

Infective Endocarditis in Adults: Diagnosis, Antimicrobial Therapy, and Management of Complications: A Scientific Statement for Healthcare Professionals From the American Heart Association

Larry M. Baddour, Walter R. Wilson, Arnold S. Bayer, Vance G. Fowler, Jr, Imad M. Tleyjeh, Michael J. Rybak, Bruno Barsic, Peter B. Lockhart, Michael H. Gewitz, Matthew E. Levison, Ann F. Bolger, James M. Steckelberg, Robert S. Baltimore, Anne M. Fink, Patrick O'Gara and Kathryn A. Taubert

on behalf of the American Heart Association Committee on Rheumatic Fever, Endocarditis, and Kawasaki Disease of the Council on Cardiovascular Disease in the Young, Council on Clinical Cardiology, Council on Cardiovascular Surgery and Anesthesia, and Stroke Council

Circulation. 2015;132:1435-1486; originally published online September 15, 2015;

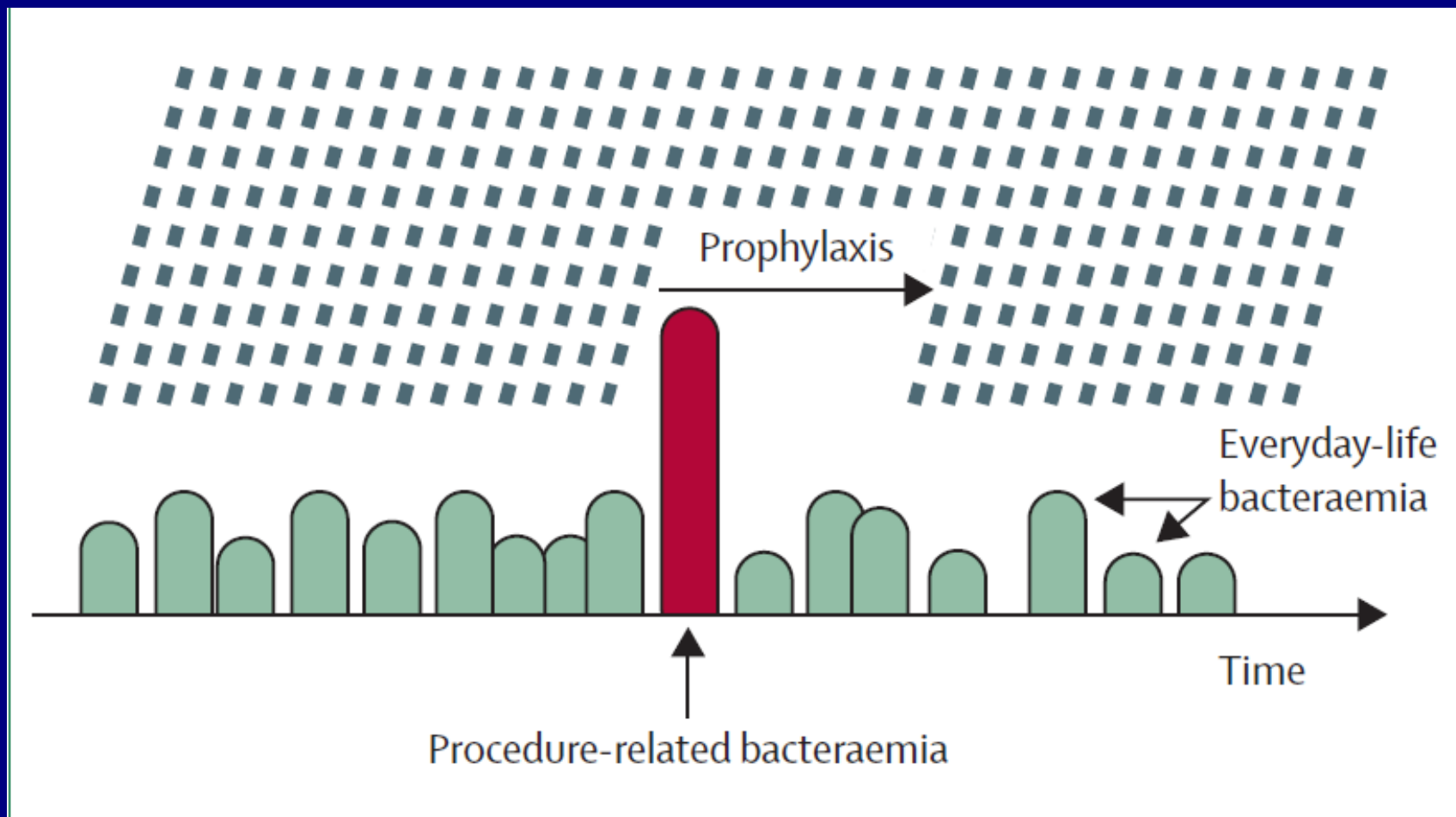
Zmiana standardów profilaktyki IZW

- 2002 - SCF (Francja)
- 2007 - AHA / ACC (USA)
- 2008 – NICE (Wielka Brytania) - **bez profilaktyki**

National Institute for Health and Clinical Excellence (NICE)

- 2009 – European Society of Cardiology

Przejściowa fizjologiczna bakteremia

Przejściowa fizjologiczna bakteremia

STOMATOLOGIA	Dodatknie posiewy [%]
- ekstrakcja	18 - 85
- zabiegi w obrębie przyzębia	32 - 88
- żucie gumy, cukierka	17 - 51
- mycie zębów	0 - 26
- czyszczenie przestrzeni międzyzębowych	27 - 50

Profilaktyka IZW – podstawy stosowania

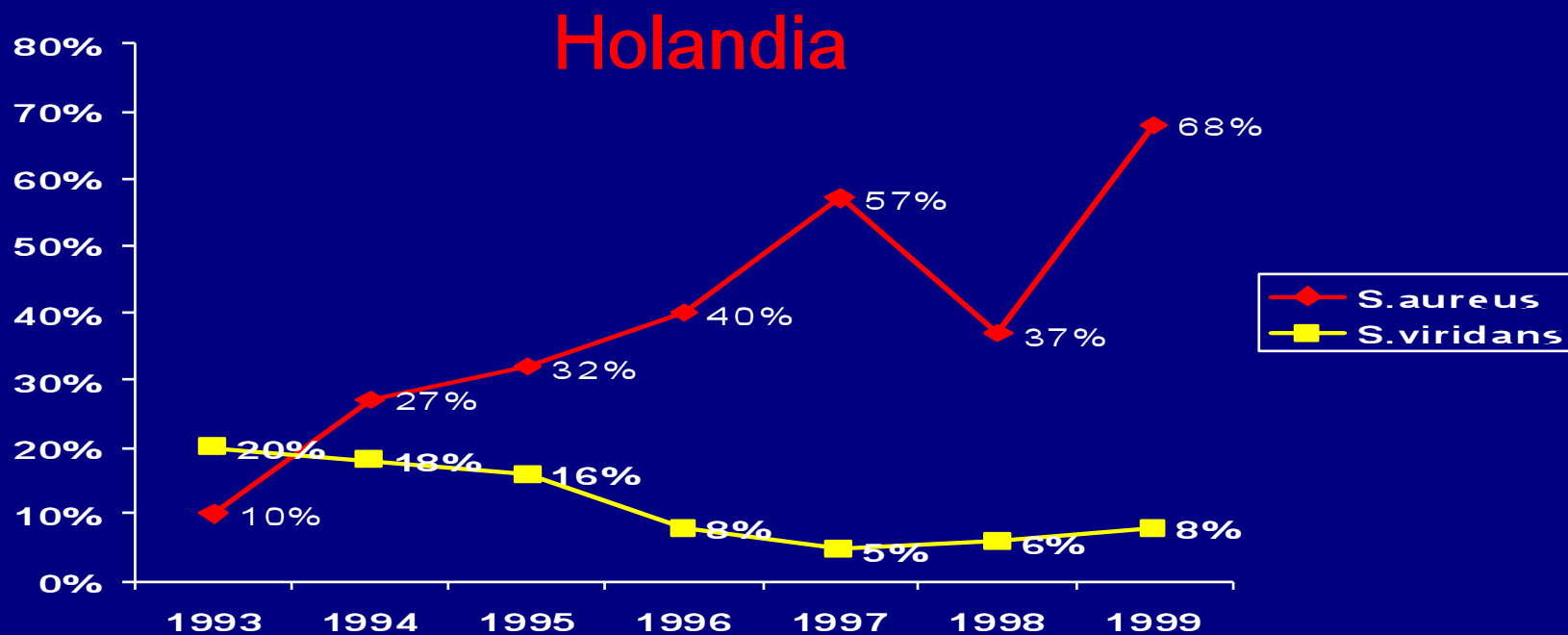
- narażenie fizjologiczne (1 rok): 5,6 miliona x > ekstrakcja
- narażenie przy szczotkowaniu (1 rok): 154 tys. x > ekstrakcja
- narażenie przy badaniu stom.: 48 x > ekstrakcja

RYZYKO ROZWOJU IZW – STOMATOLOGIA

- populacja ogólna – 1 / 14.000.000 zabiegów
- prolaps mitralny – 1 / 1.100.000 zabiegów
- sztuczna zastawka – 1 / 114.000 zabiegów
- przebyte IZW – 1 / 95.000 zabiegów

Profilaktyka IZW – podstawy stosowania

- o skuteczność antybiotyków – etiologia IZW

Rosja

S. aureus – 45 % (MRSA – 28 %), S. viridans – 11 %

Profilaktyka IZW – podstawy stosowania

- ryzyko działań niepożądanych antybiotyków
- antybiotyki – rozwój oporności
- koszty
- przyzwyczajenie lekarzy / pacjentów
- brak badań randomizowanych (poziom dowodów C)

Profilaktyka IZW - podstawy stosowania

Analiza baz danych - 1946 – 2013

(Cochrane, Medline, Embase, clinicaltrials, controlled-trials)

1 badanie: Holandia, wszyscy chorzy z IZW, 2 lata

- 24 chorych z IZW, po zabiegu dentystycznym
- profilaktyka (penicylina) bez wpływu

Profilaktyka IZW ESC 2004 – u kogo?

- o wysokie ryzyko

IZW w wywiadzie, protezy, wady wrodzone

- o pośrednie ryzyko

nabyte wada zastawkowe, prolaps mitralny z niedomykalnością, zwyrodnienie śluzakowate, kardiomiopatia przerostowa, zastawka aortalna dwupłatkowa,

- o niskie ryzyko / bez ryzyka

ASD, stan po korekcji ASD, VSD, PDA, prolaps mitralny bez IM, stan po CABG, stymulator/ICD

Profilaktyka IZW ESC 2009/2015 – u kogo?

o wysokie ryzyko

IZW w wywiadzie, protezy, wady wrodzone

o pośrednie ryzyko

nabyte wada zastawkowe, prolaps mitralny z niedomykalnością, zwyrodnienie śluzakowate, kardiomiopatia przerostowa, zastawka aortalna dwupłatkowa.

o niskie ryzyko / bez ryzyka

ASD, stan po korekcji ASD, VSD, PDA, prolaps mitralny bez IM, stan po CABG, stymulator/ICD

Profilaktyka IZW ESC 2009/2015 – u kogo?

o wysokie ryzyko

- IZW w wywiadzie
- protezy zastawkowe (TAVI, także homografty) i po naprawie ze sztucznym materiałem
- wady wrodzone
  - sinicze, po korekcji paliatywnej, z konduitem, z inną protezą
  - po korekcji z użyciem sztucznego materiału (6 miesięcy)
  - z przeciekiem rezydualnym

Profilaktyka IZW AHA – u kogo?

- wysokie ryzyko złego rokowania
  - » sztuczna zastawka

  - » IZW w wywiadzie

  - » wrodzone wady serca
    - siniczne, też po korekcji paliatywnej
    - po korekcji z przeciekiem rezydualnym
    - po korekcji sztucznym materiałem–6 miesięcy

  - » po transplantacji serca, z uszkodzeniem zastawek

Profilaktyka IZW ESC 2004 – kiedy?

- *dentystyczne (ekstrakcja, leczenie kanałowe, przyzębia, usuwanie kamienia, zakładanie implantów)*
- tonsillektomia
- przełyk – skleroterapia żylaków, dylatacja
- zabiegi w obrębie dróg żółciowych
- resekcja prostaty, poszerzanie cewki
- biopsja układu moczowego, cewnikowanie moczowodu
- bronchoskopia (sztywna)
- kardiochirurgia

Profilaktyka IZW ESC 2009/2015 – kiedy?

- *dentystyczne (ekstrakcja, leczenie kanałowe, przyzębia, usuwanie kamienia, zakładanie implantów?)*
- tonsillektomia
- przelyk – skleroterapia żyłaków, dylatacja
- zabiegi w obrębie dróg żółciowych
- resekcja prostaty, poszerzanie cewki
- biopsja układu moczowego, cewnikowanie moczowodu
- bronchoskopia (sztywna)
- kardiochirurgia
(proteza zastawkowa, naczyniowa, stymulator/ICD)

Profilaktyka IZW ESC - elektroterapia

European Heart Journal
doi:10.1093/eurheartj/ehp285

ESC GUIDELINES

Guidelines on the prevention, diagnosis, and treatment of infective endocarditis (new version 2009)

European Heart Journal (2013) **34**, 2281–2329
doi:10.1093/eurheartj/eht150

ESC GUIDELINES

2013 ESC Guidelines on cardiac pacing and cardiac resynchronization therapy

European Heart Journal (2015) **36**, 3075–3123
doi:10.1093/eurheartj/ehv319

ESC GUIDELINES

2015 ESC Guidelines for the management of infective endocarditis

Profilaktyka IZW ESC - elektroterapia

o Wszczepienie urządzeń wewnątrzsercowych

de Oliveira JC et al.

Efficacy of antibiotic prophylaxis before the implantation of pacemakers and cardioverter-defibrillators: large, prospective, randomized, double-blinded, placebo-controlled trial.

Circ Arrhythm Electrophysiol 2009; 2: 29–34

- cefazolina 1 g iv

- infekcje, bakteriemia, IZW > 3,28 % vs. 0,63 p = 0,016

Profilaktyka IZW ESC 2009/2015 – kiedy?

- Procedury laryngologiczne, pulmonologiczne - NIE
- Infekcja: biopsja, tonsillektomia
(+ antybiotyk przeciw gronkowcom – penicylina, cefalosporyna ew. wankomycyna)
- Procedury gastrologiczne, urologiczne – NIE
- Infekcja: leczenie, cystoskopia, biopsja
(+ antybiotyk przeciw enterokokom – ampicylina, wankomycyna)
- Procedury ortopedyczne, skóra - NIE
- Infekcja: (+ antybiotyk przeciw paciorkowcom, gronkowcom – cefalosporyna, wankomycyna)

Sprzyjający IZW stan chorego

- o tworzenie skrzeplin

(białaczka, marskość wątroby, nowotwory, colitis ulcerosa, SLE, steroidy)

- o upośledzenie odporności

(steroidy, granulocytopenia, alkoholizm, HIV?)

- o upośledzenie miejscowych mechanizmów obronnych

(błona śluzowa – colitis ulcerosa, hemodializy)

- o zwiększenie ryzyka bakteriemii

(uszkodzenie skóry – cukrzyca, oparzenia, kaniule, zęby zgorzelinowe, hemodializy)

- o wiek ?

Profilaktyka IZW ESC 2009/2015

- amoksylicyna 2,0 *po* (30-60 min. przed)
- ampicylina 2,0 *iv*
- cefazolina, ceftriakson 1,0 *iv*
- **cefaleksyna** 2,0 *po*

uczuleni na penicyliny:

- klindamycyna 600 mg *po iv* (30-60 min. przed)

Profilaktyka IZW przed zabiegiem – ESC 2015

- Identyfikacja nosicieli *Staphylococcus aureus*
(klasa Ia)
- Eradykacja nosicielstwa przed operacją
  - mupirocyna
  - chlorheksydyna ?
- Eliminacja ognisk infekcji ≥ 2 tyg. przed zabiegiem
(klasa IIa)

Profilaktyka IZW ?

o Francja 1991 – 1999 – 2008

- ¼ populacji
- częstość IZW bez zmian
- paciorkowce – bez zmian
- gronkowce – 20,7% - 27,2% - 36%

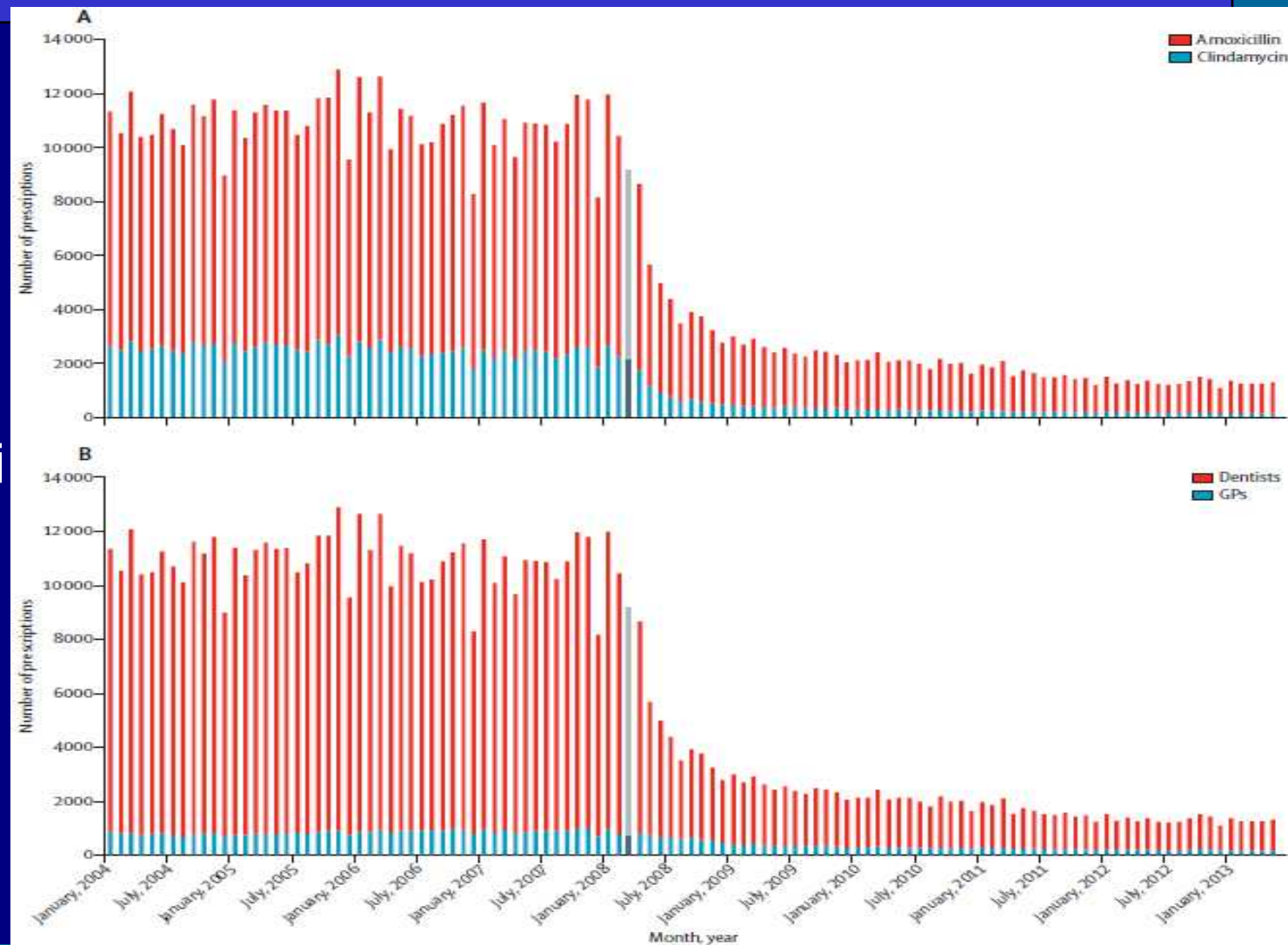
Profilaktyka IZW ?

- Wielka Brytania 2004 – 2010
  - wszyscy chorzy hospitalizowani
  - 78,6% redukcja antybiotyków w profilaktyce
  - częstość IZW bez zmian
  - paciorkowce – bez zmian
  - gronkowce – bez zmian

Profilaktyka IZW ?

o Anglia

- profilaktyka IZW
- recepty na antybiotyki
(recepty / miesiąc)

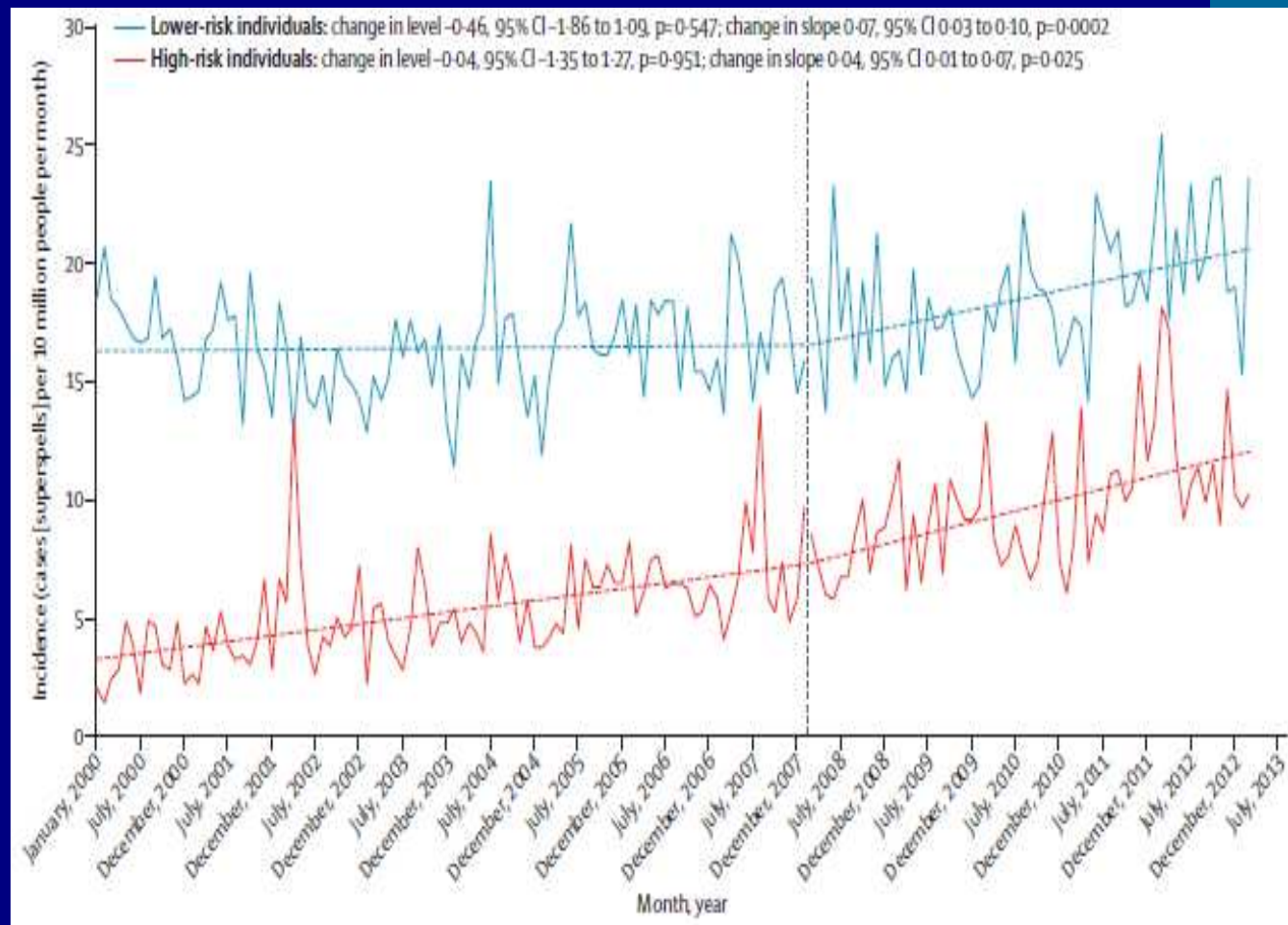

Dayer M. et al. Lancet 2015; 385: 1219–1228.

Profilaktyka IZW ?

o Anglia

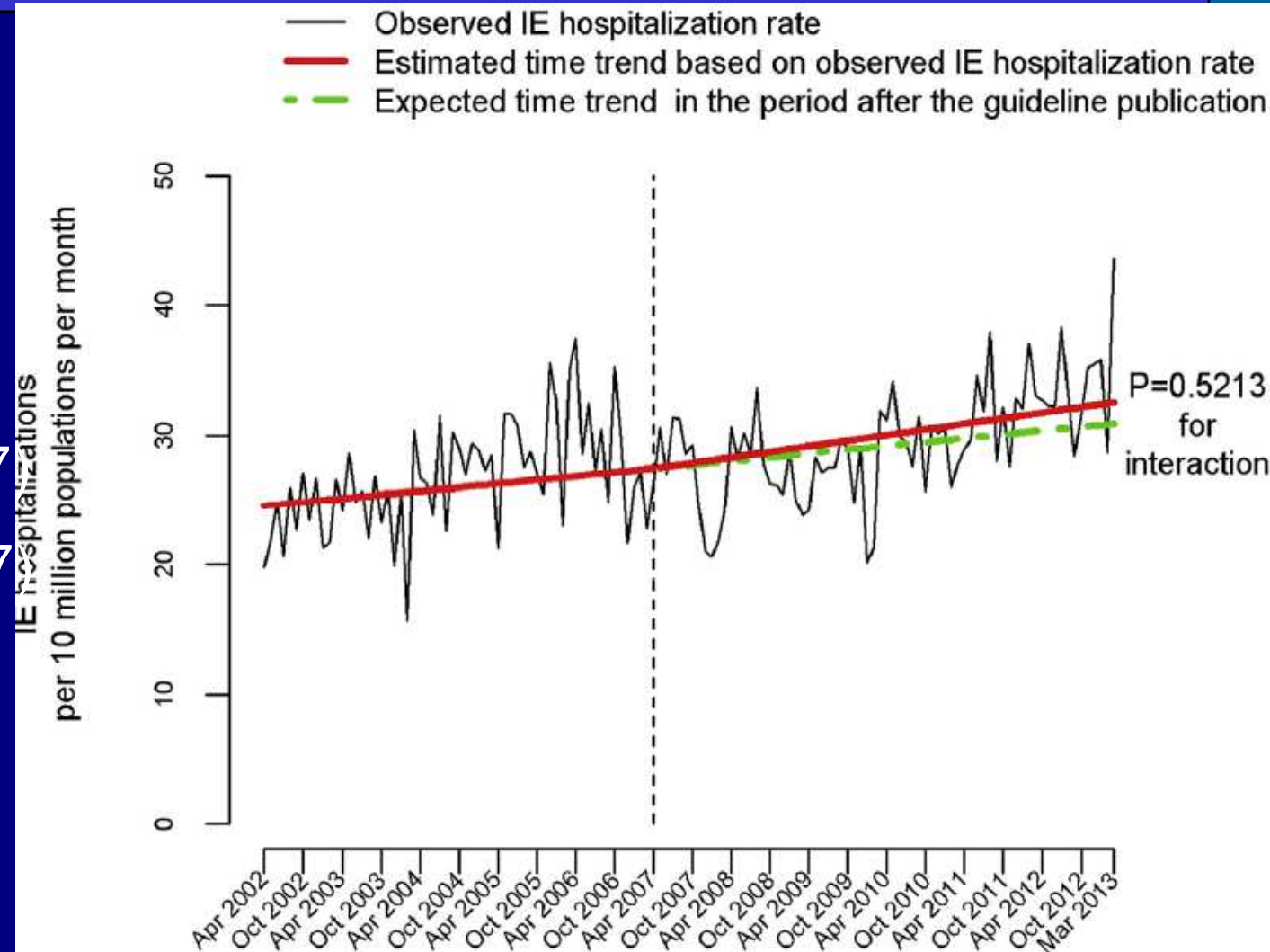
- rozpoznanie główne - IZW (IZW / 10 mln / miesiąc)
- $\uparrow$ > trend o 0,11
- czynniki etiologiczne ?

Profilaktyka IZW ?

o Kanada

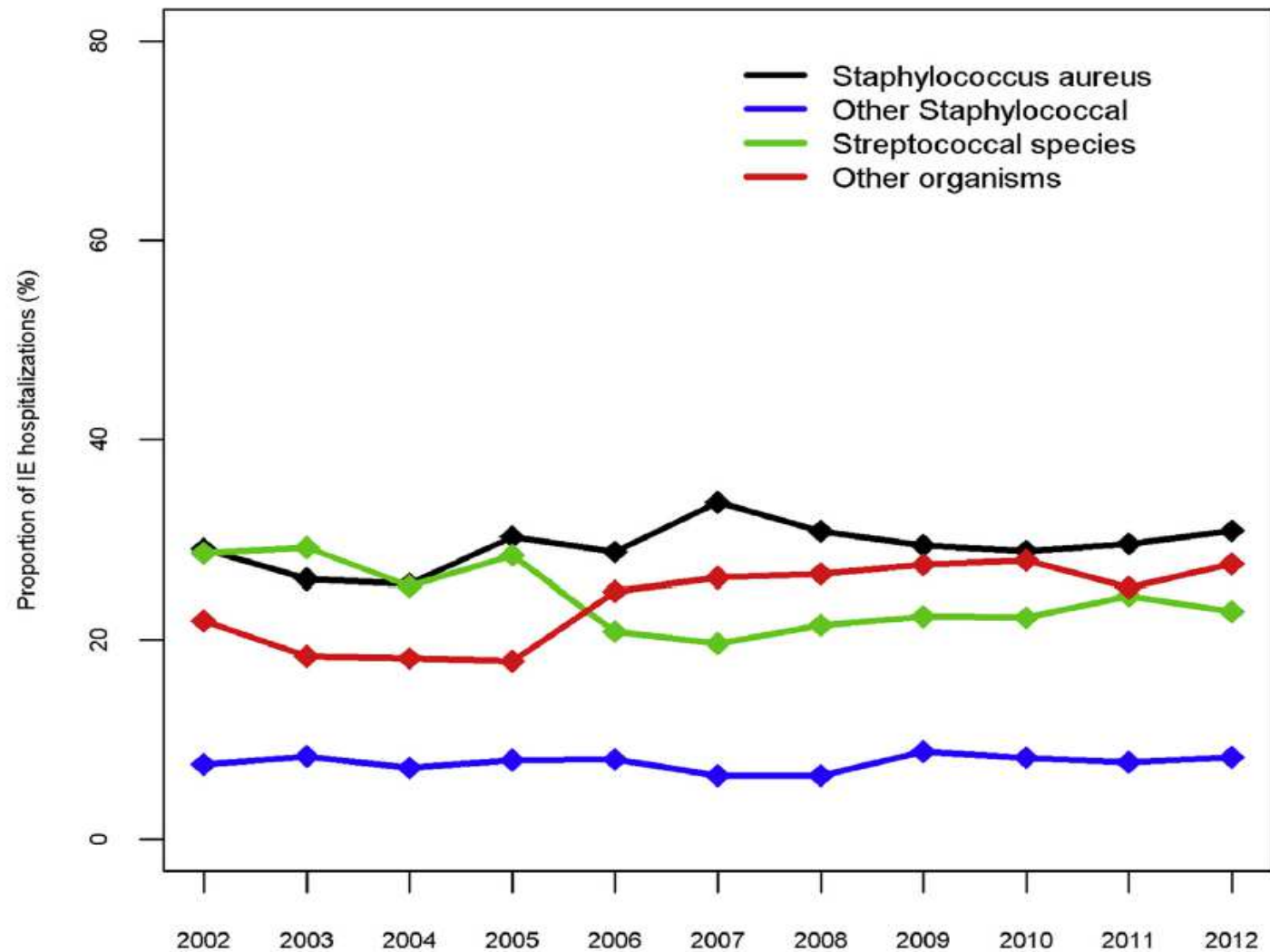
- 9431 hospitalizacji
- $\uparrow$ 0,05 / 10 mln (do 2007)
- $\uparrow$ 0,07 / 10 mln (od 2007)

Profilaktyka IZW ?

o Kanada

- *S.aureus* – 1 (29,4%)
- ↑ stymulator 4% / rok
- ↓ paciorkowce

Profilaktyka IZW ?

o USA

2003/2006 – 2007/2010

- brak wzrostu hospitalizacji z powodu IZW
- paciorkowcowe IZW – rzadziej

Profilaktyka IZW – Instytut Kardiologii

- amoksyacylina   2,0 g *po* - 30-60 min. przed
- ampicylina   2,0 g *iv*

uczuleni na penicyliny:

- klindamycyna   600 mg *po / iv* - 30-60 min. przed

Profilaktyka okołooperacyjna

- cefazolina   1 – 2 g *iv* - 30 min. przed nacięciem
zabieg > 4 godz. - dodatkowa dawka

Standardy IZW 2009/2015 - profilaktyka

- Najwyższe ryzyko - stomatologia
- Higiena jamy ustnej
- Aseptyka (cewniki, stymulatory!)
- Obserwacje po wprowadzeniu zmian

Profilaktyka IZW ESC 2015 - zęby

HIGIENA JAMY USTNEJ I SKÓRY

- o **wysokie ryzyko**

IZW w wywiadzie, protezy, wady wrodzone

- o **pośrednie ryzyko**

nabyte wada zastawkowe, prolaps mitralny z niedomykalnością, zwyrodnienie śluzakowate, kardiomiopatia przerostowa, zastawka aortalna dwupłatkowa,

Profilaktyka IZW ESC 2015 - zęby

HIGIENA JAMY USTNEJ I SKÓRY

- przeglądy dentystyczne
  - 2x / rok (wysokie ryzyko)
  - 1x / rok (pośrednie ryzyko)
- dezynfekcja ran
- eradykacja ze skóry, układu moczowego i innych ognisk
- bez samoleczenia antybiotykami
- aseptyka przy zabiegach
- zakaz tatuaży i piercingu
- ograniczanie procedur inwazyjnych i kaniul

(wymiana co 3-4 dni)

Profilaktyka IZW AHA - zęby

- ▶ Higiena jamy ustnej i choroby dziąseł a bakteriemia
(szczepy typowe dla IZW)

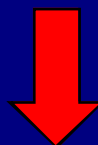
zła higiena jamy ustnej → zapalenie dziąseł → zapalenie przyzębia

Lockhart P. et al. Poor oral hygiene as a risk factor for infective endocarditis-related bacteremia. J Am Dent Assoc 2009; 140: 1238-1244.

Lockhart P. et al. Antibiotic prophylaxis for dental procedures: are we drilling in the wrong direction? Circulation 2012; 126: 11-12.

Profilaktyka IZW AHA - zęby

zapalenie przyzębia, kieszonki, zapalenie miazgi (*klasa I*)

mniejsza bakteremia przy codziennych czynnościach
(szczotkowanie, żucie)

Podstawa profilaktyki próchnicy i chorób przyzębia

- eliminowanie płytki nazębnej
- dieta (eliminacja węglowodanów)
- przeglądy dentystyczne
- pasta z fluorem

Profilaktyka IZW - zęby

- 4 mln Polaków nie myje regularnie zębów
- 800 tys. nie ma szczoteczki do zębów

Kruczyk M, dentysta.eu 2013.